

Sygnatura akt VIII Ga 180/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 lipca 2015 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Anna Budzyńska

Sędziowie: SO Agnieszka Woźniak

SO Krzysztof Górski (spr.)

Protokolant: st.sekr.sądowy Agnieszka Grygiel

po rozpoznaniu w dniu 3 lipca 2015 roku w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa D. W.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w D.

zapłatę

na skutek apelacji powódki od wyroku Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 26 lutego 2015 roku, sygnatura akt V GC 818/14

- I. odrzuca apelację w części dotyczącej rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 1 zaskarżonego wyroku;
- II. oddala apelację w pozostałym zakresie;
- III. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 1.200 zł (jednego tysiąca dwustu złotych) tytułem kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

SSO Krzysztof Górski SSO Anna Budzyńska SSO Agnieszka Woźniak

Sygnatura akt VIII Ga 180/15

UZASADNIENIE

Powódka D. W. wniosła o zasądzenie od pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w D. kwoty 25.522,50 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 19 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty i kosztami procesu. W uzasadnieniu wskazała, że pozwana spółka zerwała umowę na obsługę księgową z błahych przyczyn i nie zapłaciła za usługi księgowe i podatkowe.

Pozwana o oddalenie powództwa wskazując, że strony łączyła umowa o świadczenie usług z zakresu księgowości z dnia 1 marca 2013 r. W ramach umowy powódka zobowiązała się do wyceny towarów importowanych przez pozwaną i sprzedawanych na rynku polskim. W dniu 6 czerwca 2013 r. pozwana wysłała powódce pocztą email fakturę do wyceny, która z przyczyn leżących po stronie powódki nie została przez powódkę odebrana. W związku z brakiem wyceny w dniu 7 czerwca 2013 r. pozwana kontaktowała się z powódką telefonicznie, aby ustalić przyczyny niewykonania wyceny

faktury - powódka nie odebrała telefonu, ani nie oddzwoniła. W związku z niewykonaniem wyceny przez powódkę i brakiem jakiegokolwiek informacji na temat tej wyceny oraz niemożnością nawiązania kontaktu, pozwana zmuszona była zlecić wykonanie wyceny innemu podmiotowi. Ta sytuacja spowodowała całkowitą utratę zaufania pozwanej do powódki i wypowiedzenie przez nią umowy na podstawie art. 746 k.c.

Wyrokiem z dnia 26 lutego 2015 r. Sąd Rejonowy w Gorzowie Wielkopolskim w punkcie I sentencji zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1.250 zł, w punkcie II sentencji oddalił powództwo w pozostałym zakresie, w punkcie III sentencji zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 2.296,15 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało oparte na następujących ustaleniach i wnioskach.

Powódka D. W. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...) - (...) D. W. w B.. Pozwana (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w D. prowadzi działalność gospodarczą wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego pod nr (...).

Sąd I instancji ustalił, że w dniu 1 marca 2013 r. strony postępowania zawarły umowę o świadczenie usług z zakresu księgowości, na mocy której pozwana powierzyła powódce od dnia 1 czerwca 2013 r. prowadzenie rachunkowości i ewidencji podatkowej. Zakres obowiązków powódki obejmował prowadzenie ksiąg rachunkowych, dokonywanie wyceny aktywów i pasywów na podstawie danych wynikających z ksiąg rachunkowych oraz ustalanie wyniku finansowego, sporządzanie rocznych sprawozdań finansowych, sporządzanie innych obowiązkowych sprawozdań, w szczególności związanych ze statystyką publiczną. Ponadto powódka miała prowadzić i obsługiwać system wynagrodzeń pracowników, prowadzić ewidencję podatkową dla pracowników i obsługę w zakresie zobowiązań wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz prowadzić dokumentację kadrową pracowników w zakresie wynikającym z Kodeksu pracy. Z tytułu obsługi księgowej powódce przysługiwało wynagrodzenie w kwocie 5.000 zł miesięcznie w okresie od 1.06.2013 r. do 31.08.2013 r. (§ 7 ust. 1 umowy). W § 9 umowy strony postanowiły, że umowa zostaje zawarta na czas nie określony i może być rozwiązana przez każdą ze stron z zachowaniem 3 – miesięcznego okresu wypowiedzenia w formie pisemnej.

Sąd Rejonowy ustalił również, że w dniu 6 czerwca 2013r. o godzinie 10:10 pracownik pozwanej przesłał powódce plan na 2013 r., następnie o godzinie 10:43 wnioski o urlop. Tego samego dnia o godzinie 11:26 powódka zwróciła się do M. O. z firmy (...) obsługującej dotychczas pozwaną spółkę o przesłanie pocztą elektroniczną zestawienia listy płac, informacji kadrowych, danych płatnika oraz dosłanie dokumentów księgowych i teczek pracowników na adres powódki. W odpowiedzi w dniu 7 czerwca 2013 r. M. O. wskazała, że do 15 - go czerwca priorytetem jest dla niej zamknięcie i zaraportowanie spółki (...), a po tym terminie zajmie się prośbą powódki.

Sąd orzekający w I instancji ustalił, że w dniu 6 czerwca 2013 r. pracownik pozwanej umówił się telefonicznie z powódką na wycenę faktury zagranicznej. Wycena ta miała nastąpić w przeciągu pół godziny od rozmowy i przesłania faktury . Faktura oprócz cen jednostkowych w Euro zawierała koszty transportu i koszty zabezpieczenia frachtu, które powinny zostać proporcjonalnie rozdzielone na poszczególne produkty .. (...) godzinie 12:59 w dniu 6 czerwca 2013 r. pozwana przesłała powódce wiadomość e-mail zawierającą fakturę do wyceny wraz z prośbą o wycenę przedmiotowej faktury. Wiadomość ta została odrzucona z powodu przekroczenia pojemności skrzynki pocztowej powódki. Powódka nie kontaktowała się już z pozwanym w sprawie wyceny tej faktury w dniu 6 czerwca 2013 r. po odrzuceniu wiadomości e - mail, ani w dniu 7 czerwca 2013 r. i nie dokonała wyceny tej faktury. Jednocześnie w dniu 07 czerwca 2013r. o godzinie 10:37 powódka poprosiła o zmianę wniosku urlopowego. Kolejną wiadomością z godziny 11:04 pozwana informowała o przygotowaniu listy świadczeń.

W dniu 7 czerwca 2013 r. A. R. dwukrotnie próbował skontaktować się telefonicznie z powódką, a o godzinie 19:58 poprzez wiadomość email w imieniu pozwanej spółki poinformował powódkę o zerwaniu umowy z powodu braku wyceny faktury. Pozwana bez wykonanej wyceny towaru ujętego na fakturze zagranicznej nie mogła dokonywać sprzedaży towaru i wobec zagrożenia, że w kolejnym dniu nie będzie mogła prowadzić sprzedaży towaru pozwana

zwróciła się do poprzedniego biura rachunkowego o dokonanie wyceny tej faktury. Wycena faktury nastąpiła niezwłocznie i pozwana mogła rozpocząć sprzedaż towaru.

Powódka wiadomością dnia 8 czerwca 2013 r. z godziny 06:40 poinformowała, pozwaną spółkę, iż nie otrzymała żadnych dokumentów i pytała jaką drogą przesłano dokumenty. Pytanie ponowiła o godzinie 20:16. Po otrzymaniu od pozwanego listy wysłanych wiadomości email, powódka wskazała, że nie otrzymała wiadomości z dokumentami do wyceny.

Sąd Rejonowy ustalił, że pismem z dnia 10 czerwca 2013 r. pozwana na podstawie art. 746 k.c. rozwiązała umowę z dnia 1.03.2013 r. ze skutkiem na dzień 14 czerwca 2013 r., bez zachowania okresu wypowiedzenia przewidzianego w umowie. Jako przyczynę rozwiązania umowy pozwana wskazała niewykonanie w dniu 6 czerwca 2013 r. wyceny faktur importowych oraz nieodbieranie telefonu przez powódkę w dniu 7 czerwca 2013 r., co uniemożliwiało kontakt z biurem rachunkowym.

W odpowiedzi w piśmie z dnia 11 czerwca 2013 r. powódka poinformowała pozwaną o trzymiesięcznym okresie wypowiedzenia i wskazała, że jej zdaniem brak jest przesłanek do zerwania umowy ze skutkiem na dzień 14 czerwca 2013r. Powódka zarzuciła, że zachowanie pozwanej jest nierzetelne i nie przestrzega ona zasad dobrej współpracy. Powódka wskazała, że jej zdaniem to pozwana złamała warunki umowy

W dniu 11 czerwca 2013 r. D. W. wystawiła pozwanej fakturę VAT numer (...) tytułem usług księgowych w 2013 r. na kwotę 25.522,50 zł. Jako termin zapłaty wskazano dzień 18 czerwca 2013 r. W załączniku do tej faktury powódka wskazała, że na kwotę objętą fakturą składają się należności po 5.000 zł miesięcznie za okres od czerwca do września 2013 r., wynagrodzenie za przystosowanie planu kont w kwocie 450 zł, wynagrodzenie za weryfikację sprawozdania rocznego za 2012 r. w kwocie 150 zł i wynagrodzenie za poradę księgową w kwocie 150 zł. Pismem z dnia 17 czerwca 2013 r. pozwana odmówiła zapłaty kwoty 25.552 zł wynikającej z wystawionej przez powódkę faktury VAT nr (...) i wezwała powódkę do prawidłowego wystawienia faktury VAT za okres trwania umowy to jest od dnia 1 do 14 czerwca 2013 r.

Pismem z dnia 1 lipca 2013 r. powódka wezwała pozwaną do zapłaty kwoty 25.522,50 zł w terminie do dnia 10 lipca 2013 r.

W oparciu o dokonane ustalenia faktyczne Sąd Rejonowy uznał powództwo, oparte o normę art.734 k.c. i 735 k.c. za uzasadnione jedynie w nieznaczej części, tj. do kwoty 1.250 zł.

Sąd I instancji zwrócił uwagę, że bezsporny był fakt zawarcia przez strony postępowania umowy opisanej szczegółowo w stanie faktycznym. Następnie dokonał wykładni przepisów regulujących umowę zlecenia (art. 734-735 k.c., 740 k.c. i 746 k.c.) oraz wykładnię oświadczeń woli (art. 65 k.c.).

W ocenie Sądu Rejonowego w niniejszej sprawie znajdują zastosowanie przepisy art. 746 k.c. Mając na uwadze ustalony stan faktycznych dotyczący okoliczności w jakich doszło do zawarcia umowy, w jakich doszło umówienia się na wycenę faktury zagranicznej oraz okoliczności w wyniku których powódka nie wykonała tej wyceny Sąd orzekający w I instancji uznał, że czynność wyceny faktury zagranicznej należy do usług księgowych objętych umową i ryczałtowym wynagrodzeniem miesięcznym ustalonym pomiędzy stronami, gdyż powódka zobowiązała się do kompleksowego prowadzenia księgowości pozwanej spółki. Pozwana bez wykonanej wyceny towaru ujętego na fakturze zagranicznej nie mogła dokonywać sprzedaży towaru i była narażona na wymierne straty gospodarcze. Powódka nie tylko nie wykonała wyceny faktury, ale też nie kontaktowała się z pozwaną w tej sprawie, nie odbierała telefonów, nie informowała, że nie otrzymała dokumentu faktury do wyceny, co w ocenie Sądu Rejonowego stanowi ważny powód do wypowiedzenia umowy o prowadzenie usług księgowych. W związku z tym Sąd ten uznał, że pozwana spółka rozwiązała umowę z dnia 1 marca 2013 r. w trybie art. 746 k.c. z ważnych powodów zawinionych przez powódkę, bez zachowania 3 - miesięcznego okresu wypowiedzenia.

W ocenie Sądu Rejonowego pozwana jest zobowiązana zapłacić powódce jedynie część

wynagrodzenia odpowiadającą jej dotychczasowym czynnościom, czyli kwotę 1250 zł. Zdaniem Sądu orzekającego w I instancji kwota ta odpowiada wartości wynagrodzenia za 1 tydzień prowadzenia obsługi księgowej pozwanej spółki od dnia 1 do 7 czerwca 2013 r., gdyż stanowi 1/4 z kwoty 5.000 zł ustalonej jako wynagrodzenie miesięczne powódki. Ze względu na rozwiązanie umowy z ważnych powodów bez zachowania okresu wypowiedzenia, powódce nie było należne wynagrodzenie ryczałtowe za dalszy okres po 7 czerwca 2013 r. Ponadto ujęte przez powódkę w zestawieniu do faktury VAT w numer (...) wynagrodzenie za przystosowanie planu kont w kwocie 450 zł, wynagrodzenie za weryfikację sprawozdania rocznego za 2012 r. w kwocie 150 zł i wynagrodzenie za poradę księgową w kwocie 150 zł w ocenie Sądu Rejonowego są niezasadne, gdyż strony nie zawarły w tym zakresie odrębnych umów, a wynagrodzenie za usługi księgowe było określone ryczałtowo i powódka powinna wykonać te czynności w ramach tego wynagrodzenia ryczałtowego jako przygotowanie do obsługi księgowej pozwanej spółki.

Mając powyższe na uwadze Sąd Rejonowy zasądził na rzecz powódki kwotę 1.250 zł wraz z odsetkami od dnia 19 czerwca 2013 r., a w pozostałej części powództwo oddalił. O kosztach procesu orzeczono zgodnie z art. 100 k.p.c., gdyż Sąd Rejonowy uznał, że pozwana spółka wygrała proces w 95%.

Wyrok powyższy zaskarżyła powódka w całości wnosząc o jego zmianę poprzez zasądzenie od pozwanej na jej rzecz kwoty 25.522,50 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 19 czerwca 2013 r. oraz kosztami procesu, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Gorzowie Wielkopolskim do ponownego jej rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach instancji odwoławczej.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c., poprzez dowolną a nie swobodną ocenę zebranego materiału dowodowego, a polegającą na przyjęciu, że pozwana z ważnych przyczyn dokonała wypowiedzenia umowy o świadczenie usług, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynikać ma zdaniem apelanta, że wypowiedzenie powyższej umowy zostało dokonane bez ważnego powodu. Nadto zarzucono naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art. 746 § 1 k.c. w zw. z art. 750 k.c.

W uzasadnieniu wskazano, że przedmiotem umowy strony nie była wycena faktury zagranicznej. Miała ona nastąpić na zlecenie telefoniczne oraz po wysłce dokumentu pocztą elektroniczną. Wiadomość e-mail zawierająca ten dokument nie dotarła do powódki z niezależnych od niej przyczyn. Powódka kontaktowała się z pozwaną w kolejnych dniach. Również zawarta umowa nie przewidywała w swojej treści natychmiastowego czasu reakcji powódki na powierzone zadania. Apelująca stanęła na stanowisku, że strony umowy przewidując 3 miesięczny termin jej wypowiedzenia, miały zamiar wyłączyć uprawnienie do wypowiedzenia umowy na podstawie art. 746 k.c. z innych powodów niż ważne.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od powódki zwrotu kosztów procesu. Pozwana stanęła na stanowisku, że w wyniku rozmowy telefonicznej doszło pomiędzy stronami do rozszerzenia zawartej umowy pisemnej również o wycenę faktur zagranicznych oraz dokonały ustaleń dotyczących terminu tej wyceny. Zwróciła uwagę, że wycena faktur zagranicznych ma dla niej znaczenie priorytetowe z uwagi na konsekwencje breku tej wyceny (finansowe, wizerunkowe). Pozwana na skutek braku tej wyceny przez powódkę utraciła do niej zaufanie, co możliwości sprawnego wykonania umowy.

Na rozprawie w dniu 3 lipca 2015 r. pełnomocnik powódki sprecyzował, że wnosi apelację od całości wyroku również w części, w której wyrok uwzględniał powództwo. W uzasadnieniu interesu prawnego zaskarżenia co do zasądzonej na rzecz apelującej kwoty 1.250 zł wyjaśnił, że nie ma podstawy prawnej i faktycznej do zasądzenia jedynie części, a nie całego roszczenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się bezzasadna a w części dotyczącej rozstrzygnięcia uwzględniającego powództwo – niedopuszczalna.

Jeżeli chodzi o zaskarżenie przez powoda rozstrzygnięcia w punkcie I sentencji zaskarżonego orzeczenia, uwzględniające żądanie pozwu co do kwoty 1.250 zł, to wskazać należy, że w literaturze prawniczej oraz judykaturze

jako przesłankę dopuszczalności środków zaskarżenia wskazuje się interes prawny w zaskarżeniu albo gravamen (pokrzywdzenie orzeczeniem). W orzecznictwie Sądu Najwyższego jako zasadę prawną przyjęto, że pokrzywdzenie orzeczeniem jest przesłanką dopuszczalności środka zaskarżenia, chyba że interes publiczny wymaga merytorycznego rozpoznania tego środka (uchwała Sądu Najwyższego, 7 sędziów - zasada prawna z dnia 15.05.2014 r., III CZP 88/13).

W rezultacie przyjęto, że istnienie uprawnienia do wniesienia środka odwoławczego jest uzależnione od gravamen, czyli pokrzywdzenia strony orzeczeniem sądu niższej instancji. Pokrzywdzenie miałoby polegać na całkowitym bądź częściowym nieuwzględnieniu żądań strony i uwidacznia się poprzez porównanie twierdzeń strony o przysługujących jej prawach z rozstrzygnięciem o tych prawach zawartym w orzeczeniu (tak np. uzasadnienie postanowień Sądu Najwyższego: - z dnia 8.04.1997 r., I CKN 57/97; - z dnia 5.09.1997 r., III CKN 152/97; - z dnia 23.03.2006 r., II CZ 22/06, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8.12.2009 r., I UK 195/09, zgodnie z którym „przesłanką zaskarżenia orzeczenia w postępowaniu cywilnym jest istnienie interesu prawnego w zaskarżeniu, określanego mianem gravamen, a ten oznacza pokrzywdzenie polegające na niekorzystnej dla strony różnicy między zgłoszonym przez nią żądaniem a sentencją orzeczenia, wynikającej z porównania zakresu żądania i treści rozstrzygnięcia”).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, że skoro apelująca uzyskała w punkcie I sentencji wyroku Sądu Rejonowego rozstrzygnięcie zgodne z jej żądaniem co do kwoty 1.250 zł, to w odniesieniu do tego rozstrzygnięcia nie nastąpiło jej pokrzywdzenie. Jeśli tak, to w świetle wcześniejszych uwag, apelacja powódki w odniesieniu do tej części orzeczenia która uwzględnia powództwo jest niedopuszczalna i winna być odrzucona w toku postępowania międzyinstancyjnego przed Sądem Rejonowy stosownie do treści art. 370 k.p.c.

Skoro to nie nastąpiło, to na podstawie art. 370 k.p.c. w zw. z art. 373 k.p.c. należało odrzucić apelację w części dotyczącej rozstrzygnięcia zawartego w punkcie I zaskarżonego wyroku.

Odnosząc się do części rozstrzygnięcia zakwestionowanej skutecznie wniesioną apelacją, zaznaczyć należy w pierwszej kolejności, że Sąd Okręgowy po przeprowadzeniu własnej oceny materiału procesowego (art. 382 k.p.c.) nie znalazł podstaw, by dokonywać odmiennych ustaleń faktycznych, niż uczynił to Sąd Rejonowy.

W konsekwencji uznać należy, że Sąd Rejonowy ocenił zebrany w sprawie materiał dowodowy z zachowaniem zasad wynikających z art. 233 § 1 k.p.c. i w oparciu o tę ocenę prawidłowo ustalił stan faktyczny. Ustalenia te Sąd odwoławczy czyni w efekcie częścią uzasadnienia własnego orzeczenia nie znajdując potrzeby ponownego ich, szczegółowego przytaczania czy też uzupełniania oceny materiału.

Odnosząc się zaś do sformułowanego przez apelanta zarzutu naruszenia art. 233 k.p.c. przypomnieć trzeba, że dla swojej skuteczności wymaga on wykazania, że Sąd orzekający w I instancji uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Tylko takie naruszenie bowiem jedynie może świadczyć o wadliwym wykonaniu przez Sąd jego fundamentalnej kompetencji do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Dla uzasadnienia zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie wystarcza więc stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącej odpowiada rzeczywistości. Konieczne jest wskazanie przyczyn dyskwalifikujących wywód (przekonanie) sądu w tym zakresie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2005 roku, sygn. akt III CK 314/05, wyrok z dnia 21 października 2005 roku, sygn. akt III CK 73/05, wyrok z dnia 13 października 2004 r. sygn. akt III CK 245/04, LEX nr 174185). W szczególności skarżący powinien wskazać, jakie kryteria naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłuszne im je przyznając (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 19 czerwca 2008 r., sygn. akt I ACa 180/08, LEX nr 468598).

W ocenie Sądu odwoławczego skarżąca nie zdołała wykazać, aby zaistniała którakolwiek z powołanych okoliczności. Swoje wywody ograniczyła jedynie do ponownego przedstawienia własnej i subiektywnej oceny materiału dowodowego, tj swoich własnych racji, i ponowienia własnej argumentacji, która sprowadzała się do stwierdzenia, że pozwana wypowiedziała zawartą przez strony umowę bez ważnego powodu.

Skarżący nie przedstawił w uzasadnieniu apelacji argumentów mających uzasadniać tezy formułowane w petitum odnośnie do naruszenia art. 233 k.p.c. Co więcej – argumentacja apelującego sprowadza się w istocie do stwierdzenia, że sąd wadliwie ocenił kwestię zaistnienia ważnych powodów wypowiedzenia umowy. Kwestia ta wobec niekwestionowania w apelacji ustaleń faktycznych co do treści umowy oraz przyczyn złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu powinna uzasadniać zarzut naruszenia prawa materialnego (art. 746 §3 k.c. w zw. z art. 746 k.c.) i w takim zakresie zostanie omówiona niżej. W rezultacie zarzut naruszenia art. 233 §1 k.p.c. należało uznać za pozbawiony jakichkolwiek podstaw.

Odnosząc się do zarzutów naruszenia przepisów prawa materialnego stwierdzać należy wstępnie, że Sąd Okręgowy za prawidłowe uznaje wywoły Sąd Rejonowego dotyczące kwalifikacji umowy między stronami (jako umowy o świadczenie usług do której stosownie do treści art. 750 k.c. stosuje się normę art. 735 i n. k.c.) oraz skutków oświadczenia o wypowiedzeniu wyrażających się w poprawnym zastosowaniu normy art. 746 §1 k.c. w zw. z art. 746 §3 k.c.. W rezultacie za trafne poczytać należy konkluzje prawne Sądu I instancji, które doprowadziły do oddalenia powództwa, przy czym wywoły prawne wymagają niezbędnego uzupełnienia (uściślenia), które zostanie przedstawione poniżej.

Dokonując oceny prawnej powództwa za punkt wyjścia przyjęć należy to, że zlecenie jest stosunkiem obligacyjnym opartym na wzajemnym zaufaniu stron. Ta specyfika stosunku prawnego wyjaśnia przyjętą w KC ustawową konstrukcję zakładającą prawo do wypowiedzenia zlecenia przez każdą ze stron w każdym ze skutkiem *ex nunc* bez zachowania terminu wypowiedzenia.

Od istnienia ważnego powodu wypowiedzenia zależą skutki prawne wskazane w każdym z trzech paragrafów omawianego artykułu. Z treści art. 746 § 1 i 2 k.c. wynika ogólna zasada, zgodnie z którą w przypadku wypowiedzenia odpłatnego stosunku zlecenia przez którąkolwiek ze stron bez ważnego powodu, wypowiadający powinien naprawić poniesioną przez drugą stronę szkodę. Z kolei art. 746 § 3 k.c., odwołując się do kryterium ważnych powodów, określa zakres dopuszczalnych kontraktowych modyfikacji zasad wypowiedzania zlecenia. Ważnymi powodami mogą być zarówno zjawiska o charakterze powszechnym (np. zmiany stosunków społecznych i gospodarczych, zmiany regulacji prawnych itp.), jak i czynniki odnoszące się indywidualnie do stron. W doktrynie i orzecznictwie (R. Morek [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, pod red. K. Osajdy, wydanie 12, Legalis 2015; wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 15.09.2008 r., I ACa 84/08; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20.12.2005 r. V CK 295/05) wskazuje się zgodnie, że ważnym powodem wypowiedzenia zlecenia przez zleceniodawcę może być m. in. albo utrata zaufania co do uczciwości lub innych niezbędnych kwalifikacji przyjmującego zlecenie, co wynika z samego *ratio legis* tej umowy.

Norma art. 746 § 3 k.c. wyklucza zrzeczenie się z góry uprawnienia do wypowiedzenia zlecenia z ważnych powodów. Przepis ten ma charakter bezwzględnie wiążący. Strony nie mogą zatem ani w umowie, ani w późniejszej czynności prawnej, dokonywanej przed zaistnieniem przyczyny wypowiedzenia, wyłączyć uprawnienia do wypowiedzenia zlecenia z takiej przyczyny. W wyroku z dnia 20 kwietnia 2004 r. (V CK 433/03) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, zgodnie z którym dopuszczalne jest określenie w umowie terminu jej wypowiedzenia także z ważnych powodów. Strony zatem nie mogą wyłączyć prawa wypowiedzenia z ważnych powodów, lecz mają kompetencję by to prawo ograniczyć (np. uzależnić od upływu określonego terminu).

Z taką sytuacją nie mamy jednak do czynienia w niniejszej sprawie. W umowie bowiem nie wskazano żadnego postanowienia, które odnosiłoby się do tego uprawnienia stron. Samo zastrzeżenie terminu wypowiedzenia umowy sugeruje, że strony określiły umownie jedynie zwykłe zasady rozwiązania stosunku obligacyjnego i nie modyfikowały umownie ustawowego prawa do jednostronnego rozwiązania umowy z ważnych powodów. Na podstawie wykładni umowy przy uwzględnieniu gramatycznych metod wykładni nie można więc przyjąć, by wolą stron było objęte również ograniczenie prawa do natychmiastowego rozwiązania umowy w przypadku zaistnienia przesłanki ważnych powodów.

Strona powodowa nie zaoferowała żadnych wniosków dowodowych pozwalających na poczynienie ustaleń, z których wynikałoby, iż zgodna rzeczywista wola stron odbiegała w swojej istocie od jej ujęcia w treści dokumentu inkorporującego oświadczenia woli składające się na podaną pod osąd umowę.

W rezultacie stosując normę art. 65 §2 k.c. stwierdzić należy, że celem postanowienia § 9 umowy nie było ograniczenie przysługującego stronom stosunku prawnego zlecenia ustawowego prawa do wypowiedzenia umowy z ważnych przyczyn, o którym mowa w art. 746 §3 k.c. Zatem przyjąć należy, że w przypadku zaistnienia ważnej przyczyny oświadczenie o wypowiedzeniu umowy odnosiło skutek natychmiastowy.

Oceniając w tym kontekście oświadczenie o wypowiedzeniu umowy odwołujące się do konkretnej okoliczności mającej rzutować na utratę zaufania do zleceniobiorcy, stwierdzić należy, że argumentacja zawarta w apelacji nie podważa trafności rozstrzygnięcia sprawy przez Sąd Rejonowy.

W ocenie Sądu odwoławczego kwestia zasadnicza dla oceny prawnej powództwa rzecz nie leży jednak w tym czy wycenianie faktur wystawionych w walucie obcej należało do umownych obowiązków powódki (na co zwraca uwagę skarżący).

Istotne jest jedynie, czy wobec zachowania powódki w odniesieniu do tej kwestii pozwana miała obiektywnie usprawiedliwione przesłanki do tego, by utracić zaufanie do rzetelności zawodowej i staranności zleceniobiorcy w okolicznościach opisywanych w sprawie.

Punktem wyjścia dla tej oceny musi być zwrócenie uwagi na to, w jakiej sferze gospodarczej odbywała się współpraca między stronami. Szeroko rozumiana obsługa księgowa staje się w obecnych realiach sferą istotną dla przedsiębiorstwa, wrażliwą i wymagającą często natychmiastowych reakcji w związku z przebiegiem zdarzeń gospodarczych czy też zmianami legislacyjnymi lub wreszcie (nierzadkimi w praktyce) zmianami wykładni przepisów przez władze skarbowe. Z nienależytym wykonywaniem publicznoprawnych obowiązków przedsiębiorcy w tej sferze wiąże się nie tylko ryzyko szkody ale też odpowiedzialność prawna. Obiektywnie uzasadnionym jest w konsekwencji to, że od osoby wykonującej usługi w tej sferze oczekuje się ponadprzeciętnej sumiennosci i rzetelności, co przekłada się również na prawidłową organizację przepływu informacji między klientem a zleceniobiorcą. Specyfika obsługi księgowej powoduje, że między osobą zajmującą się usługami w tej sferze, a przedsiębiorcą nawiązuje się szczególnie stosunek zaufania i ta kwestia również musi leżeć u podstaw interpretacji ocen zachowania się stron stosunku prawnego.

W realiach niniejszej sprawy istotne jest też to, że sytuacja stanowiąca genezę oświadczenia o wypowiedzeniu umowy miała miejsce w pierwszych dniach wykonywania obsługi księgowej przez powódkę.

W tym kontekście skoro strona powodowa w szóstym dniu wykonywania umowy wyraziła pozwanemu w sposób jednoznaczny akceptację obowiązku przyjęcia faktury zagranicznej i dokonania jej odpowiedniego przeliczenia (niezależnie od tego, czy w świetle umowy miała prawo odmówić spełnienia tej czynności), to następnie współpraca w tej płaszczyźnie, tj. brak możliwości przesłania faktury mailem i następnie leżący po stronie powodowej brak komunikacji eksponowany słusznie przez stronę pozwaną czyli również brak próby nawiązania kontaktu przez stronę powodową w celu ustalenia dlaczego faktura nie została przesłana, ewentualnie czy została błędnie przesłana, przy świadomości, że sprawa była traktowana przez stronę pozwaną jako pilna, uzasadniały przekonanie strony pozwanej, że strona powodowa podchodzi co najmniej z lekceważeniem do pozwanej jako klienta i unika współpracy w sferach uważanych przez siebie w danym momencie za pilne mimo wcześniejszych deklaracji. Również w dalszym toku czynności (w dniu 7 czerwca 2013) strona powodowa nie podejmowała próby wyjaśnienia kwestii faktury (nie odbierała przy tym telefonów od pozwanego i nie oddzwaniała mimo ponawianych prób kontaktu z jego strony).

Te okoliczności przy uwzględnieniu szczególnej sfery działalności przedsiębiorstwa, jaką jest szeroko rozumiana sfera księgowo-finansowa obiektywnie uzasadniały (usprawiedliwiały) twierdzenie pozwanego o utracie zaufania niezbędnego dla prawidłowego wykonywania umowy między stronami.

W ocenie Sądu odwoławczego wykazane zostało więc w procesie zaistnienie przesłanek z art. 746 k.c. czyli tych ważnych powodów, które uzasadniają rozwiązanie umowy zlecenia bez zachowania okresu wypowiedzenia a wywody apelacji kwestionujące poprawność zastosowania normy art. 746 k.c. są nieuzasadnione.

Z tych przyczyn w ocenie Sądu odwoławczego wyrok odpowiada prawu. Prawdłowo realizuje treść normy art. 746 k.c., który określa skutki zastosowania tego przepisu, a apelacja w tej części, w której dotyczy rozstrzygnięcia oddalającego powództwo na podstawie art. 385 k.p.c. podlega oddaleniu.

O kosztach sąd odwoławczy rozstrzygnięto w oparciu o normę art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 k.p.c., stosując wyrażoną w niej zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy. Sąd obciążył stronę powodową jako przegrywającą postępowanie w II instancji w całości obowiązkiem zwrotu kosztów należnych stronie pozwanej. Na koszty te składa się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego strony pozwanej w stawce minimalnej, adekwatnej do wartości przedmiotu sporu.

SSO Agnieszka Woźniak SSO Anna Budzyńska SSO Krzysztof Górski